

XV. évfolyam, 3. szám, 2012

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XV. évfolyam, 3. szám, 2012

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő

Dr. Stummer Ildikó

Szerzők

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-6093

Fax: (+36 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	12
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése.....	14
Bioüzemanyag melléklet.....	19
Biodízel-kereskedelem.....	19
Agrárpolitikai Hírek.....	22

ÖSSZEFOGLALÓ

A *Strategie Grains* februári jelentése szerint az EU-ban 56,3 millió hektáron termelhetnek gabonát a gazdák 2012-ben. A búza termése 133 millió tonna, a kukoricáé 62,6 millió tonna lehet, szemben a tavalyi 129 millió, valamint 65 millió tonnával.

A befektetők figyelme a legfrissebb *USDA* jelentés ellenére a búza piacára terelődött február közepén, mert a fagyok nagy aggodalmat okoznak a 2012-es európai búzatermással és a fekete-tengeri országok külpiaci kínálatával kapcsolatban.

Az *USDA* a kukorica globális termését 864 millió tonnára csökkentette, illetve a búza globális zárókészletét rekord nagyságú, 213,1 millió tonnára becsüli.

Az Európai Bizottság adatai szerint a legnagyobb fagykárokat Német- és Lengyelországban szenvedhette a repce, de Magyarország dél-nyugati részein is jelentős lehetett a kifagyás.

A növényi olajok piaca újra a befektetők figyelmének középpontjába kerülhet, és a kereslet-kínálati viszonyok miatt jelentős áremelkedés tapasztalható január eleje óta.

Az elmúlt évben a szűkös kínálata és az ezzel szemben álló erős kereslet, valamint a magas ásványolajárak emelték magasra az európai biodízelárakat és várhatóan ebben az idén is így lesz.

A globális biodízel-kereskedelem az elmúlt évtized elején még jelentéktelen volt, ebben az évben viszont az előrejelzések szerint már 2,7 ezer kilotonna kerül a világpiacra.

GABONAPIACI JELENTÉS

Az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (*USDA*) februári világszertei kitekintésében 692,9 millió tonnára korrigálta a világ 2011/2012. gazdasági évi búzatermését, amely több mint 41 millió tonnával haladja meg az egy évvel korábbi mennyiséget. A jelentés szerint a globális felhasználás 680,5 millió tonnára mérséklődhet. A búza globális zárókészlete rekord nagyságú, 213,1 millió tonna lehet a szezon végén, ami 2,4 millió tonnával haladja meg a 1999/2000. szezon ki-magasló értékét.

Az Európai Bizottság az EU-27 búzatermelését 128,3 millió tonnára teszi a 2011/2012. gazdasági évben. A teljes export várhatóan 15 millió tonna körül alakul, ami 5 millió tonnával marad el az előző évi mennyiségtől. A belső felhasználás ugyanennyivel növekedve a 119 millió tonnát is elérheti, míg zárókészleten 10 millió tonna búza lehet ez év júniusában.

Az *Ukrinform* tájékoztatása szerint az őszi és téli időjárás miatt Ukrajnában 2 millió hektáron újra kell majd vetni a növényeket tavasszal, így elsősorban a kukorica és az árpa vetésterületének megugrása valószínűsíthető. Az *UkrAgroConsult* 800 ezer tonnával 13,7 millió tonnára csökkentette az ideai búzatermés kilátásokat, ami az elmúlt évi termés alig 40 százalékát jelenti.

A befektetők figyelme a legfrissebb *USDA* jelentés ellenére a búza piacára terelődött február közepén, mert a fagyok nagy aggodalmat okoznak a 2012-es európai búzatermésével és a fekete-tengeri országok külpiaci kínálatával kapcsolatban. Az ukrain féllelmek megalapozottnak tűnnek, mert a kormány 1,7 millió tonnára korlátozta a búzaexport mennyiségét a február-júliusi időszakra, félve egy jelentős ideai termés kieséstől. Az elemzők Oroszországban is hasonló intézkedéseket vártak, de az egyelőre várat magára. A legfrissebb hírek szerint az orosz kormány nem fékezi az erős búzaexportot a 2011/2012. kereskedelmi év hátralévő időszakában. Az elemzők Oroszország kivételét a korábbi becslésekhez képest 1 millió tonnával emelték, vagyis rekord értékű 20,5 millió tonna búza kiszállítását becsülik az ideai szezonban. E szállítások nagy része várhatóan a mediterrán piacokra kerül. A két ország exportjának kiesése a nemzetközi gabonapiacról, egy kisebb globális termés mellett, hasonló problémákat eredményezhet, mint 2010-ben. A exportkorlátozással kapcsolatos féllelmeket a terménypiacon az ausztráliai búzatermés (29,5 millió tonna) enyhítette.

A Magyar Agrárkamara felmérése szerint a búza 1 millió hektár vetésterületéből 411 ezer hektár károsult, a kár mértéke területenként igen nagy szóródást mutat. A február eleji zord hideg vélhetően további károsodásokat okoz a kultúrákban, ez alól csak a jelentősebb hótakaróval borított területek lehetnek kivételek. A kifagyott vagy a gyenge kondíciójú növények helyére tavasszal kukorica és napraforgó kerülhet.

Az *USDA* a kukorica globális termését Argentína és Paraguay kedvezőtlen termés kilátásai miatt - a januári előrejelzéshez képest - 3,1 millió tonnával 864 millió tonnára csökkentette. A kukorica globális zárókészletében az előrejelzések 2,8 millió tonna csökkenést jeleznek a korábbihoz képest, vagyis 125,3 millió tonna körül valószínűsítik. A kukorica exportját felfelé módosították a januári adatokhoz képest, így várhatóan 95,6 millió tonna kukorica kerülhet forgalomba a 2011/2012. gazdasági évben. Az ideai szezon korai kiszállításai alapján az orosz kukoricaexport 1,2 millióra emelkedhet, míg Ukrajna kivitele a legfrissebb becslések szerint akár 14 millió tonnára nőhet. Az Egyesült Államokban 43,5 millió tonna kukorica kiszállítására lehet számítani a folyó gazdasági évben.

A *Strategie Grains* februári jelentése szerint az EU-ban 56,3 millió hektáron termelhetnek gabonát a gazdák 2012-ben. A búza termése 133 millió tonna, a kukoricáé 62,6 millió tonna lehet, szemben a tavalyi 129 millió, valamint 65 millió tonnával. Az előrejelzés alapján Franciaországban 36,7 millió, Németországban 25 millió, az Egyesült Királyságban 15,7 millió, Lengyelországban 9,2 millió, Romániában 6,2 millió, Spanyolországban 5,6 millió tonna, Magyarországon és Csehországban 4,3-4,3 millió tonna búza teremhet.

A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) áruipiaci szekciójában február végéhez közeledve folytatódott az év eleje óta tartó visszafogott kereskedés, azaz a kötések száma elmaradt az utóbbi évek átlagától. A takarmánykukorica front havi jegyzése 50,2 ezer Ft/tonnára, a májusi határidős ára 51,5 ezer Ft/tonnára mérséklődött február harmadik hetében, míg a többi lejárat árszintje nem változott. A takarmányárpa front havi jegyzése 53 ezer Ft/tonna közelébe került. A malmi búza márciusi határidős ára a február eleji 58 ezer Ft/tonnáról 56,5 ezer Ft/tonnára csökkent. A takarmánybúza jegyzése nem változott. A magyarországi fagykárokról még nem érkezett pontos információ, de annak megjelenése hatással

lehet a következő hetek hazai terménypiaci ármozgásaira.

Agrárpolitikai Hírek

- Az Európai Bizottság február 10-i határozatai szerint bővült az 1829/2003/EK rendelethez kapcsolódóan a géntechnológiával módosított szójababot tartalmazó, abból álló vagy abból előállított termékek forgalomba hozható köre. A határozat több cég új fajtáját engedélyezi, de nem vonatkozik a termesztésre.
- Az EU és India tárgyalásokat folytat egy szabadkereskedelmi egyezmény megkötéséről, amely José Barroso közlése szerint a világ egyik legnagyobb kereskedelmi paktuma lehet.
- Az EU és az USA kétoldalú megállapodást kötött az organikus gazdálkodás előírásainak és követelményeinek standardizálásáról. Az egyezés jelentősen megkönnyítheti a gazdálkodók piacra jutását a két közösségben, amelyek az organikus termékek globális piacának kiemelkedő szereplői.
- Az Európai Parlament elfogadta a Marokkóval kötendő kereskedelmi egyezményt, amely jelentősen csökkenti az EU és az afrikai ország közötti vámtételeket a mezőgazdasági termékekre. Az egyezséget nagy ellenállás fogadta több európai szervezet részéről, mert az több szektor versenyképességét veszélyezteti az EU piacán.
- Az EU kereskedelmi biztosa szerint a Közösségnek folyamatosan bővítenie kell a kereskedelmi kapcsolatát a feltörekvő ázsiai országokkal, hogy azok növekedésükkel húzzák az Unió gazdaságát is, ezért ilyen két oldalú egyezségek köthetnek például Szingapúrral és Malajziával a közeljövőben.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mérték- egység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak- Magyar- ország	2012. 6. hét	2012. 7. hét	2012. 7. hét / 2011. 7. hét [százalék]
Étkezési búza	tonna	5 296	661	999	5 469	6 956	91
	HUF/tonna	55 824	54 222	52 559	53 343	55 203	76
Takarmány- búza	tonna	-	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-	-
Takarmány- kukorica	tonna	9 949	-	2 401	6 983	16 494	147
	HUF/tonna	49 969	-	48 688	47 866	49 947	88
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-	-

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

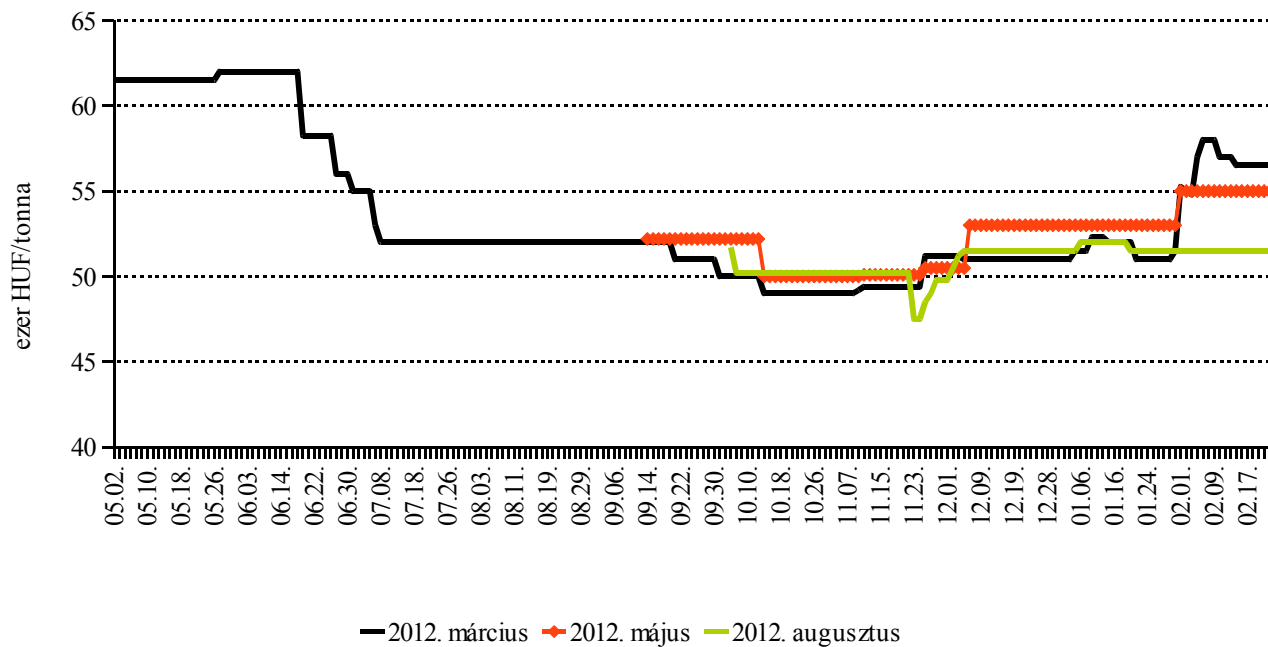
2. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2011. 7. hét	2012. 6. hét	2012. 7. hét	2012. 7. hét / 2011. 7. hét [százalék]	2012. 7. hét / 2012. 6. hét [százalék]
Étkezési búza	tonna	7 630	5 469	6 956	91	127
	HUF/tonna	72 868	53 343	55 203	76	103
Takarmány- búza	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Takarmány- kukorica	tonna	11 255	6 983	16 494	147	236
	HUF/tonna	56 833	47 866	49 947	88	104
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

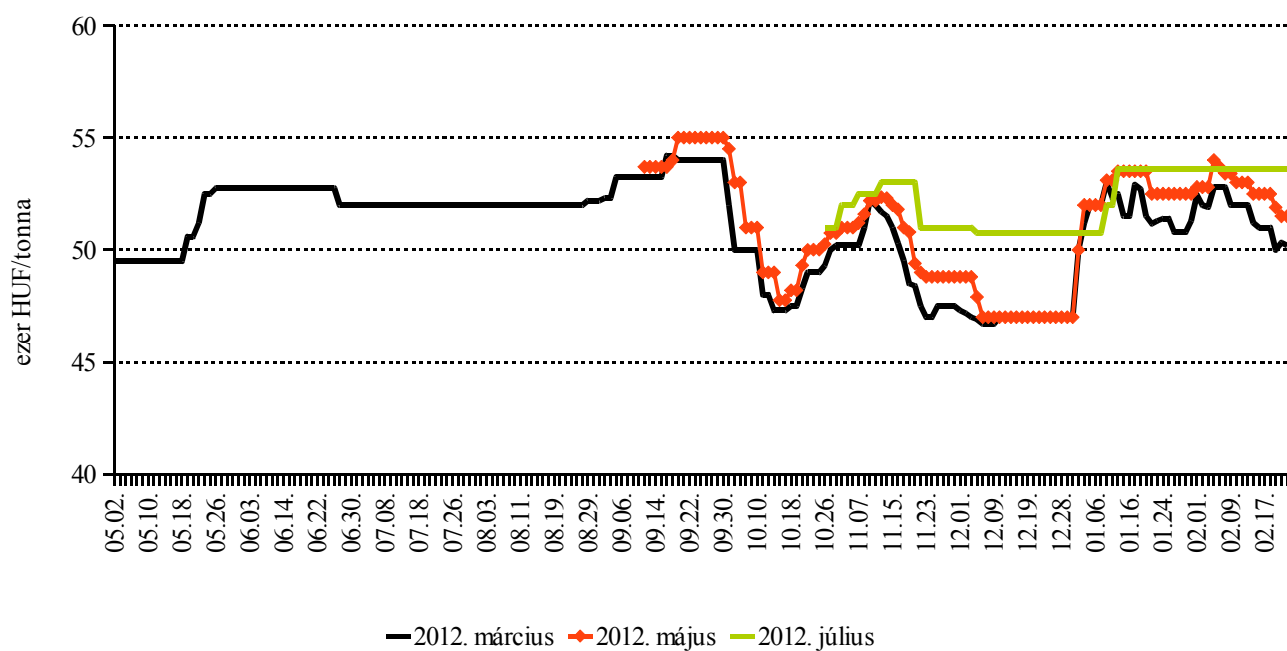
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

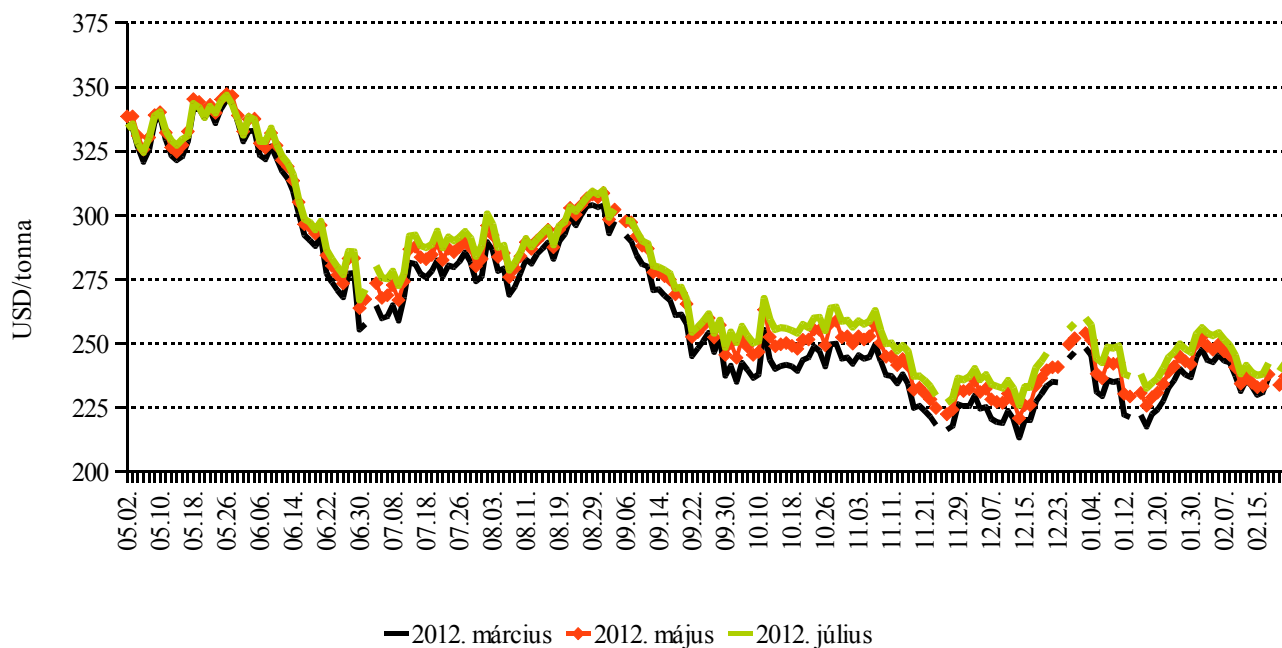
Forrás: BÉT

2. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

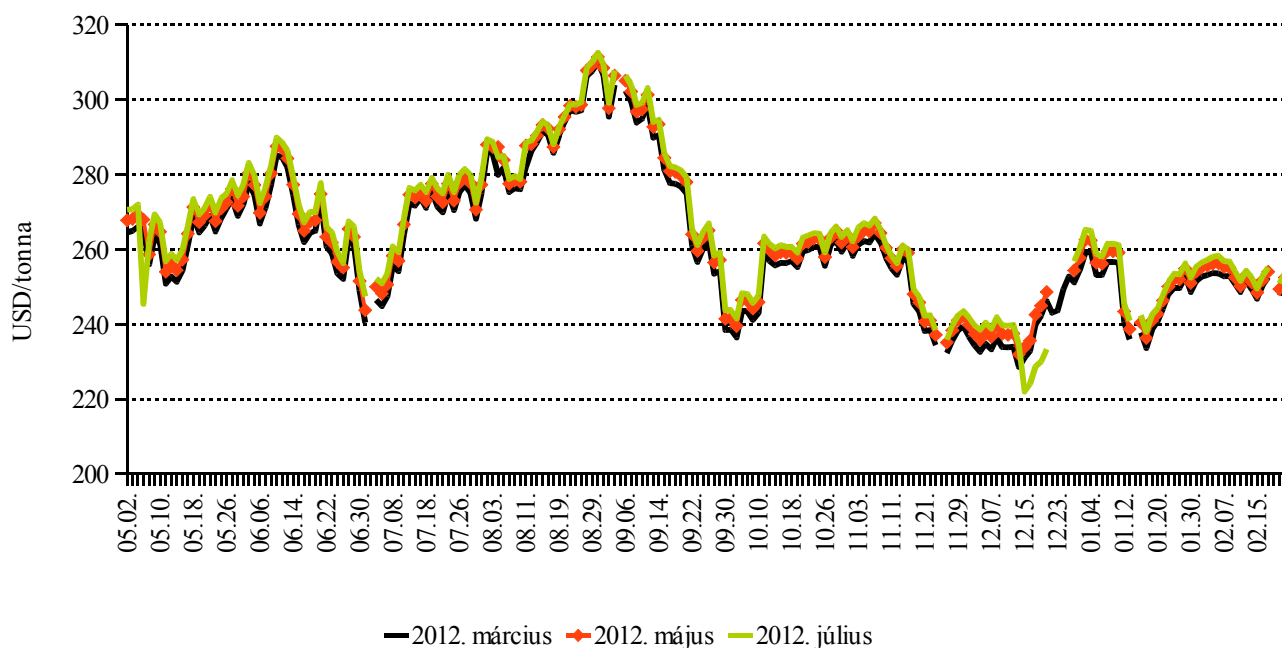
Forrás: BÉT

3. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

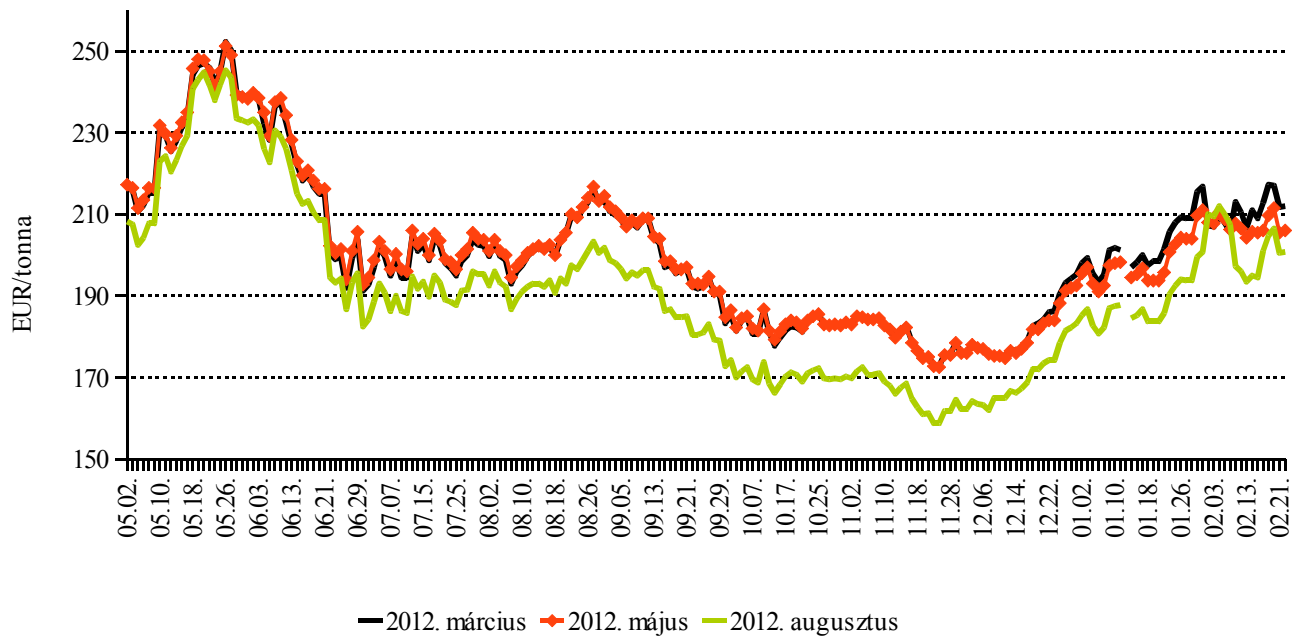
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

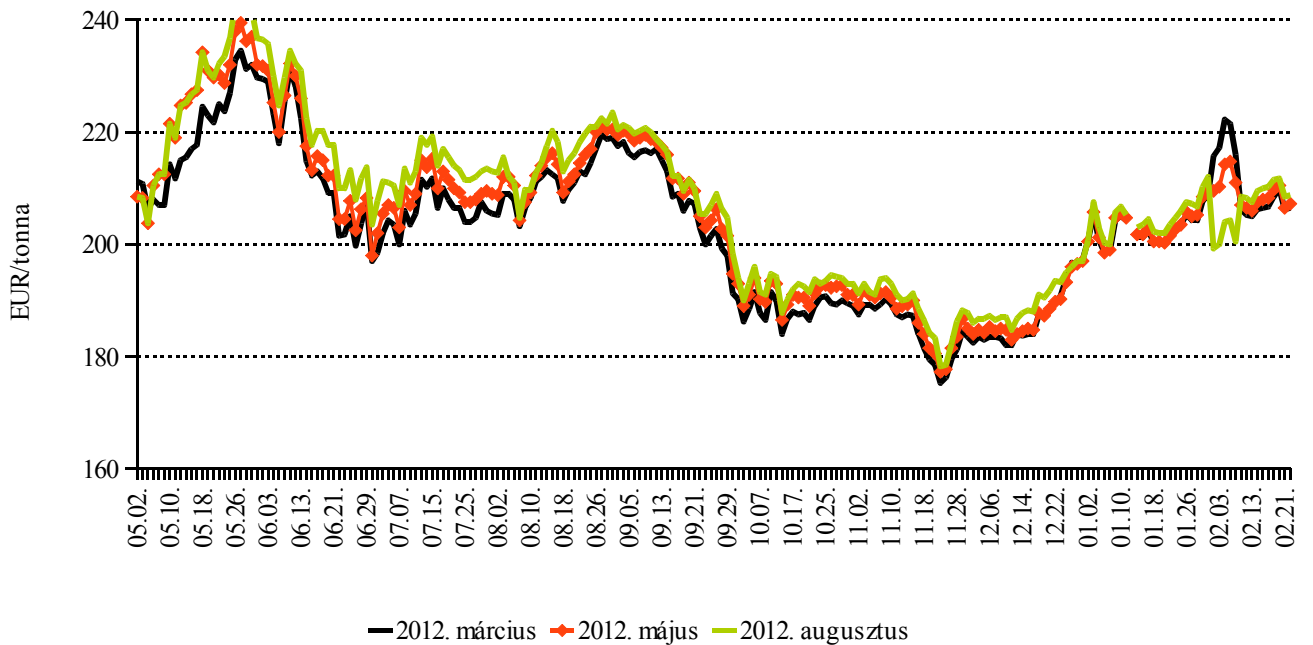
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2011. 7. hét	2012. 6. hét	2012. 7. hét	2012. 7. hét / 2011. 7. hét [%]	2012. 7. hét / 2012. 6. hét [%]
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	550	436	529	96	121
	HUF/kg	96	76	76	80	101
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1 324	757	936	71	124
	HUF/kg	101	78	79	78	100
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	1 044	327	590	57	180
	HUF/kg	102	89	88	86	98
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/kg	-	-	-	-	-
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	23	8	44	191	551
	HUF/kg	110	85	87	80	103
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	115	31	36	31	114
	HUF/kg	107	92	97	90	105
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	345	304	411	119	135
	HUF/kg	95	75	75	79	100
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	572	295	535	93	182
	HUF/kg	100	77	76	76	99
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	-	-	186	-	-
	HUF/kg	-	-	80	-	-
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	85	16	29	34	185
	HUF/kg	107	88	86	81	98
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	60	22	35	58	155
	HUF/kg	112	100	98	88	98

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2011. december	2012. január	2012. február
Finomliszt BL 55	200	205	208
Fehér kenyér	262	263	268
Félbarna kenyér	270	261	262
Étkezési búzadara AD	206	218	213

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2012. február 8.)

5. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2012. március	212,00	60 878	2012. március	236,75	51 387
2012. május	206,00	59 155	2012. május	237,19	51 482
2012. augusztus	200,75	57 647	2012. július	242,48	52 630
2012. november	193,50	55 565	2012. szeptember	249,17	54 082
2013. január	193,25	55 494	2012. december	256,08	55 582
2013. március	193,75	55 637	2013. március	260,71	56 587

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME/CBOT – Chicago Board of Trade

6. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2012. március	206,50	59 299	2012. március	251,26	54 536
2012. június	207,25	59 514	2012. május	252,44	54 792
2012. augusztus	208,75	59 945	2012. július	253,62	55 048
2012. november	186,00	53 412	2012. szeptember	234,09	50 809
2013. január	188,50	54 130	2012. december	222,20	48 229
2013. március	190,50	54 704	2013. március	226,06	49 066

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME/CBOT – Chicago Board of Trade

7. táblázat: **Repce**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2012. május	457,25	131 304
2012. augusztus	440,00	126 350
2012. november	435,25	124 986
2013. február	430,00	123 479
2013. május	425,25	122 115
2013. augusztus	411,25	118 095

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME/CBOT – Chicago Board of Trade

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

Az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériumának (*USDA*) elemzői szerint a repcemag globális termése 60,8 millió tonnára, felhasználása 61,7 millió tonnára tehető a 2011/2012. gazdasági évben. Az EU felhasználása 22,2 millió tonnára, Kínáé 13 millió tonnára mérséklődhet a folyó szezonban. A világszerte repcemag iránti növekvő szükséglete következtében az idei teljes szezonban rekord nagyságú, 8 millió tonna repceexportra számítanak Kanadában, és rekordot dönthet a 6,7 millió tonna magfeldolgozás is. A kereslet intenzitását jellemzi, hogy a kanadai üzemek 88 százalékos kapacitáskihasználtság mellett működnek. Ausztrália kivitele 2,1 millió tonnára emelkedhet az előző évi 1,5 millió tonnáról, míg a vártnál kevesebb, 1,2 millió tonna mag kiszállítására számítanak Ukrajnából. Az EU a világ egyik meghatározó repcemagimportőre, becslések szerint a 2011/2012. gazdasági évben 3 millió tonnát meghaladó repcemagot vásárol a nemzetközi piacon.

Az Európai Bizottság adatai szerint a legnagyobb fagykárokat Német- és Lengyelországban szenvedhette a repce, de Magyarország dél-nyugati részein is jelentős lehetett a kifagyás. Az Informa Economics februári jelentése alapján a repce globális termőterülete 34 millió hektár lehet 2012/2013-ban, ami megegyezik a januári várakozásokkal, de ez még nem tartalmazza a februári fagy hatásait. A globális termés nagysága 64,8 millió tonna lehet, szemben az előző időszak 60 millió tonnájával.

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) a repcemag front havi jegyzése stabilan tartja az év elején kialakult 450 euró/tonna szintet, és az októberi lejárat határidős ára is a 420-430 euró/tonna sávban mozog. A fagykárokról érkező hírek tovább emelhetik a repcemag árát, de ezen ártartományban a helyettesítő termékek ára is egyre inkább mértékadó.

A növényi olajok piaca újra a befektetők figyelmének központjába kerülhet, és a kereslet-kínálati viszonyok miatt jelentős áremelkedés tapasztalható január eleje óta. A repceolaj ára az év eleji szintekről 6 százalékkal emelkedett a nemzetközi árutőzsdéken, mert a piacon a befektetők a 2012. évi repcemagtermést árazzák, amelynek nagysága Európában az elmúlt hónapok szélsőséges időjárása miatt kétséges. A februári fagyok hatása még kérdéses, de az Európai Unió és a fekete-tengeri országok több régiójában -20 Celsius alatt volt a hőmérséklet, ami hótakaró nélkül veszélyezteti a növényállományokat.

Az új termés körüli aggodalmak készletezésre ösztönzik a feldolgozókat, ami szintén felhúzza a termék és az abból készült olaj árát. A repceolaj piacát ennek ellenére óvatosan kell kezelni, mert szemben más növényi olajokkal a 2011. évi árenyhülés nem volt olyan jelentős és a jelenlegi szintekről felfelé már romolhat a versenyképesség. A kieső európai termést az előző évhez hasonlóan a kanadai és a kínai termés ismét ellensúlyozhatja, ami a készletek stabilizálódását is jelentheti. Az elemzők szerint a repceolaj jegyzése jelenleg olyan technikai szinten van, amelyek után akár kisebb lefelé irányuló korrekció is lehet a közeljövőben.

A pálmaolaj is jól szerepelt az elmúlt hetekben, de a következő időszak egyik nagy nyertese a szójaolaj lehet, amelynek árát a dél-amerikai aszály miatti félelmek felfelé húzzák a piacon. Az *USDA* februári jelentése szerint a szójabab globális termése 251 millió tonna lehet a 2011/2012. gazdasági évben, amely 6 millió tonnával kevesebb a januári várakozásoknál és az utóbbi három év leggyengébb termése. A növekvő szójaolaj felhasználás által indukált előállítást a mérsékelt szójabab kínálat nem teszi lehetővé, így a készletek csökkenésére lehet számítani. A szójaolaj készlet-felhasználás aránya az utóbbi húsz év legalacsonyabb szintjére kerülhet, ami a befektetők érdeklődését is felkeltheti az árupiacon.

A szójabab árának alakulását áprilisig a dél-amerikai termés és az észak-amerikai vetés körüli fejlemények határozhatják meg, amelyek közvetlenül befolyásolják a szójaolaj árát is. A fő kérdés Argentína termése lehet, mert ugyan csak a harmadik legnagyobb szójaolaj-előállító a világon, de a globális export több mint felét adja, amely háromszorosa a második helyen álló Brazília kínálatának. A hosszú hónapok óta tartó aszályt néhány régióban ugyan enyhítette a lehulló csapadék az elmúlt hetekben, de a szójababállományok állapotát nehéz megítélni. A folytatódó szárazság jelentősen csökkentheti a várható termésátlagokat a magtelítődés szakaszában lévő hüvelyesnél, ami tovább emelheti a szójaolaj árát.

Az argentin agrárminisztérium február 17-ei jelentése alapján a betakarítható napraforgó területének (1,9 millió hektár) 26 százalékan végeztek a gazdák az aratással a jelzett időpontig és a várakozások szerint az országos termés 3,5 millió tonna lehet az idén.

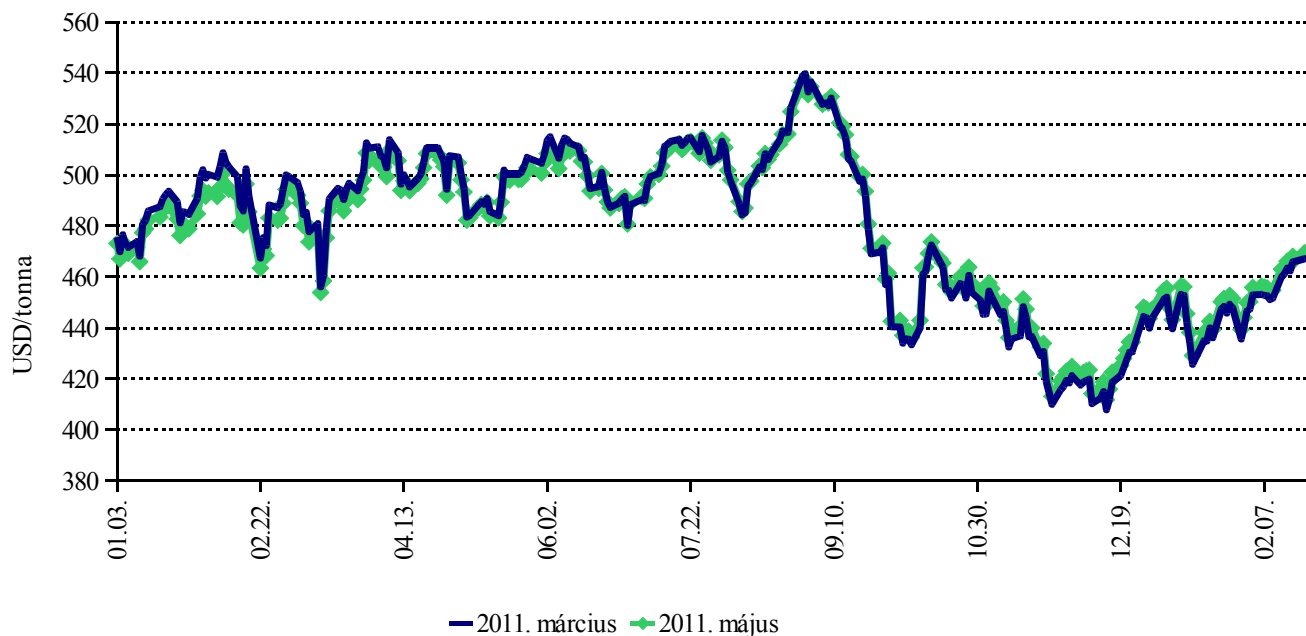
Az *USDA* februári adatai szerint a napraforgóolaj globális előállítása a bőséges napraforgómag termésnek

(39 millió tonna) köszönhetően 1,8 millióval 13,8 millió tonnára nőhet a 2011/2012. gazdasági évben, amit a fogyasztás emelkedése is követhet. Az EU-ban és Független Államok Közösségében 4,3 millió, valamint 3,5 millió tonnára bővíthet a felhasználás, így ellensúlyozva a visszaeső repceolaj kínálatot és mérsékelve a függőséget más növényi olajoktól (pl. pálma-, szójaolaj). A napraforgóolaj versenyképességét javítja, hogy az előállításának felfutásával az ára is mérséklődött.

A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a napraforgómag front havi jegyzése 117 ezer Ft/tonnára emelkedett február közepén, és a többi lejárat határidős ára is nőtt. A napraforgómagot a repcemag helyettesítő termékeként keresik a piacon, ezért emelkedhetett az ára, ami a készletek apadása miatt tovább erősödhet. A repcemag jegyzése február eleje óta nem változott.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése

7. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

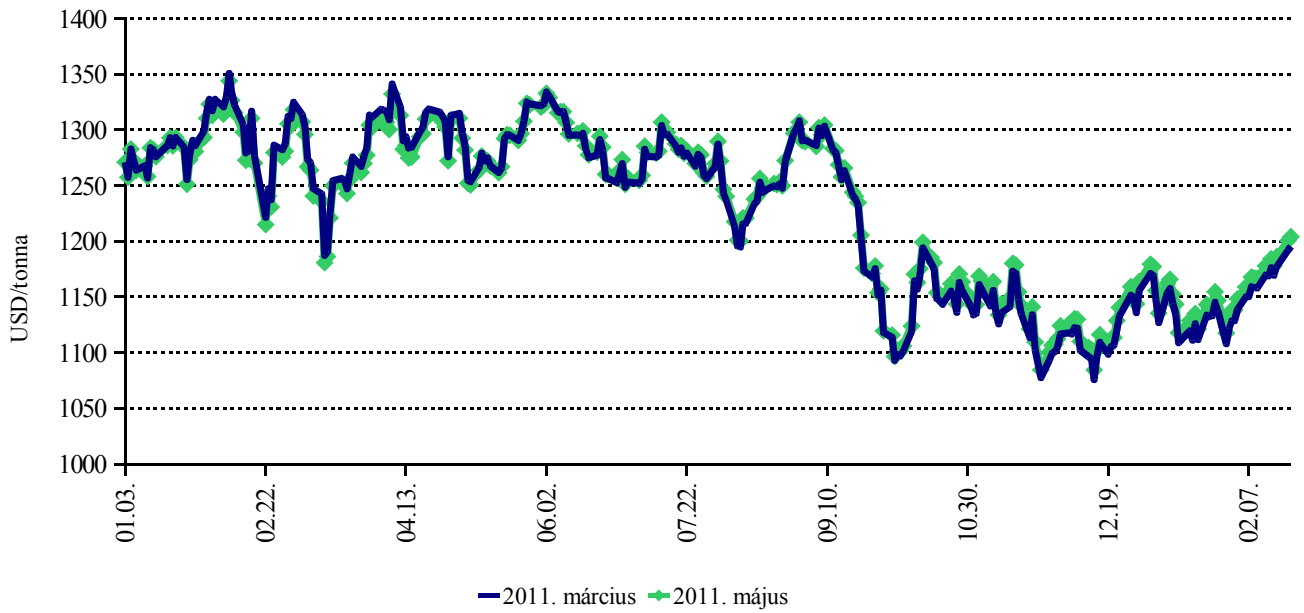
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

8. ábra: A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

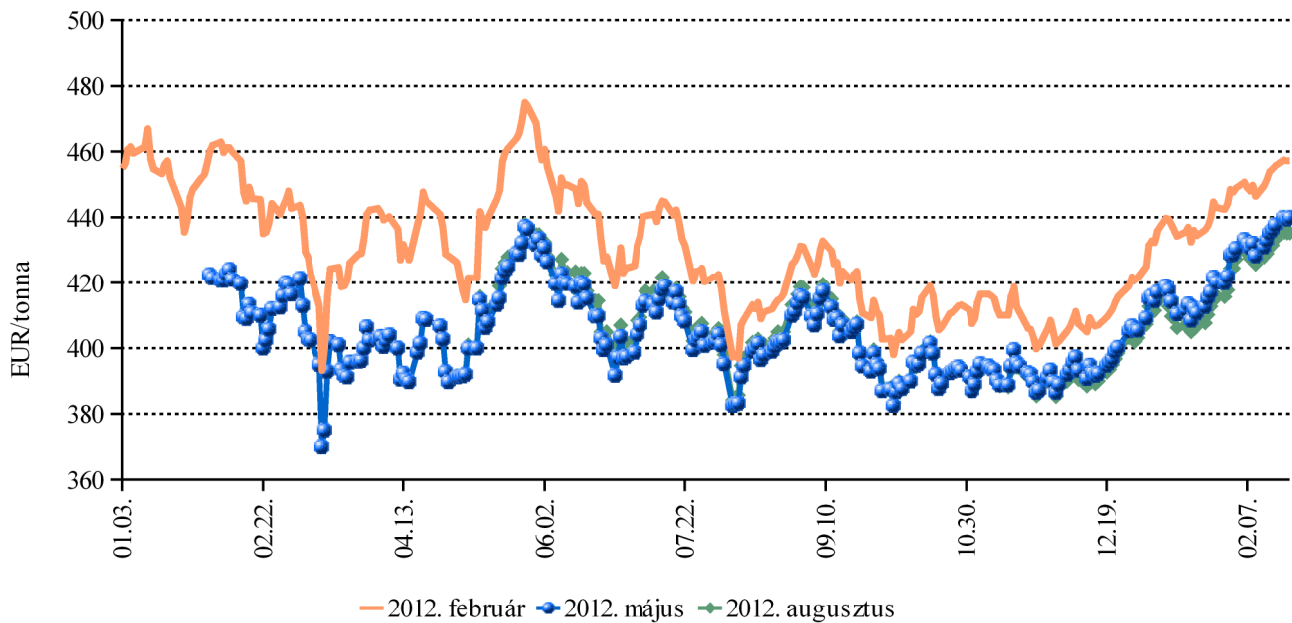
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

9. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

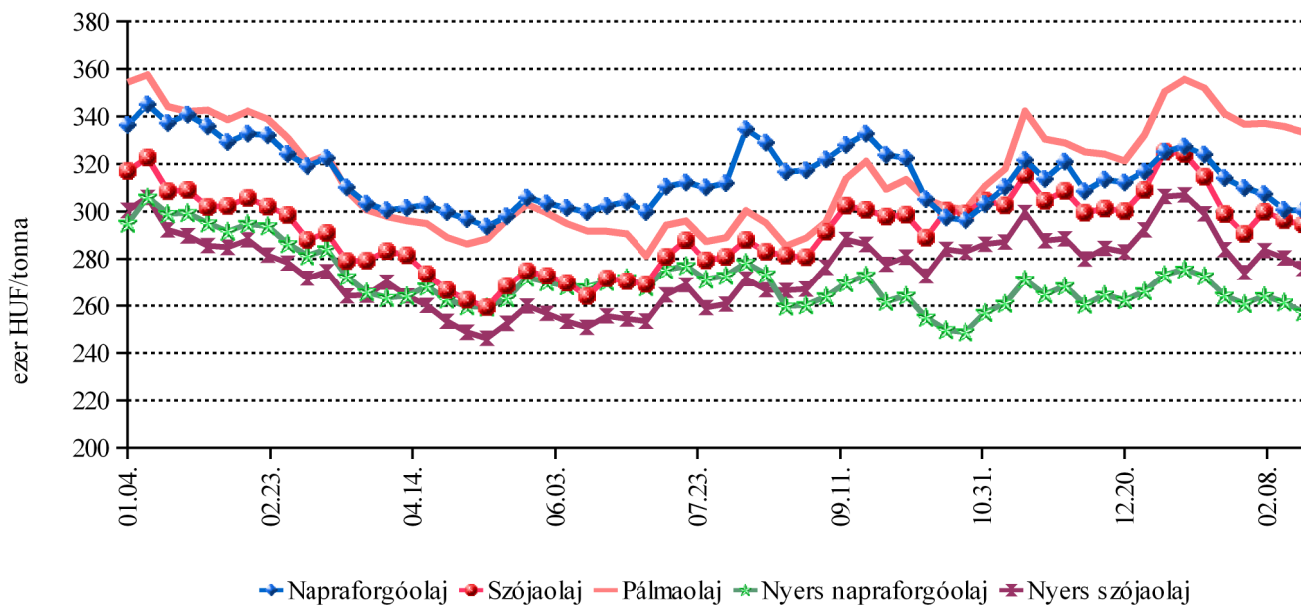
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

10. ábra: A repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

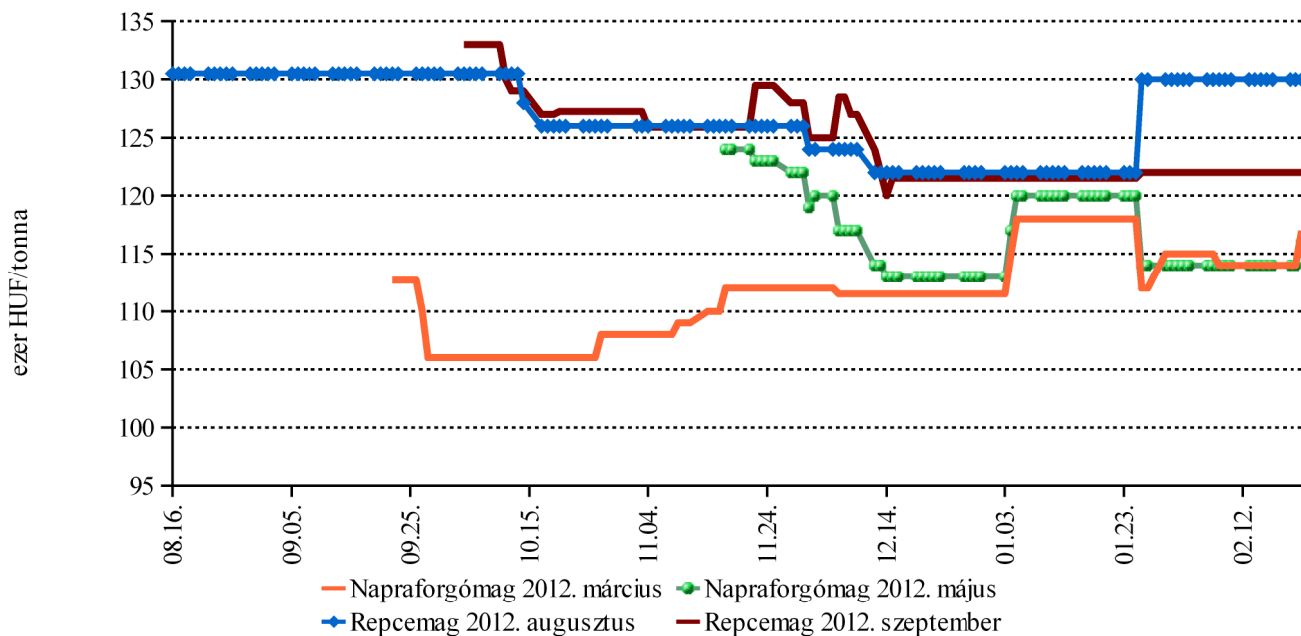
Forrás: MATIF

11. ábra: A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

12. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

8. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2011. január	2011. december	2012. január	2012. január / 2011. január százalék	2012. január / 2011. december százalék
Ipari napraforgómag	tonna	36 848	37 900	49 501	134	131
	HUF/tonna	129 425	107 183	113 753	88	106
Repcemag	tonna	19 987	16 296	18 318	92	112
	HUF/tonna	117 795	130 289	137 485	117	106
Nyers napraforgóolaj	tonna	62	206	254	409	123
	HUF/tonna	273 954	284 111	286 669	105	101
Napraforgódara	tonna	7 955	-	-	-	-
	HUF/tonna	46 981	-	-	-	-
Nyers repceolaj	tonna	3 521	-	-	-	-
	HUF/tonna	295 996	-	-	-	-
Repcedara	tonna	8 017	6 665	6 039	75	91
	HUF/tonna	52 176	48 744	50 194	96	103

Forrás: AKI PÁIR

9. táblázat: A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2012-02-07	276 166	-	264 218	-	-
	2012-02-14	276 000	-	261 487	-	-
	2012-02-21	274 752	-	257 331	-	-
Repcelaj	2012-02-07	290 362	306 296	-	-	-
	2012-02-14	283 728	305 918	-	-	-
	2012-02-21	282 756	301 056	-	-	-
Szójaolaj	2012-02-07	264 188	-	283 569	255 128	-
	2012-02-14	264 298	-	280 424	258 092	-
	2012-02-21	265 233	-	275 968	257 839	-

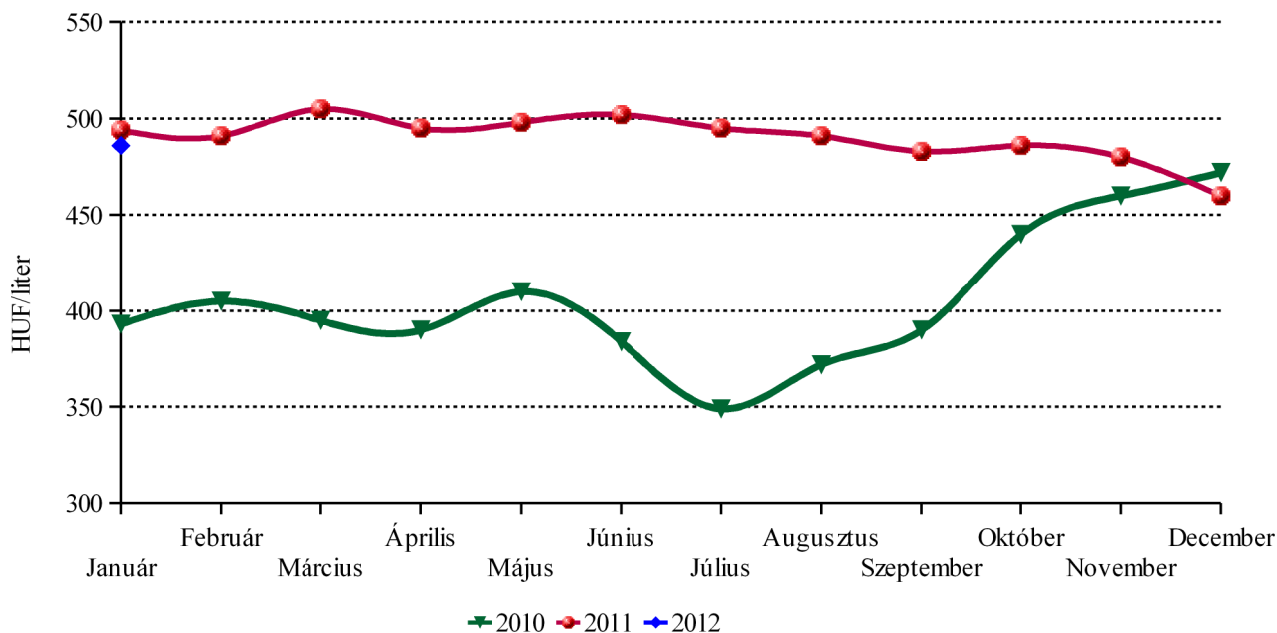
Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

10. táblázat: Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár
Napraforgómag	2012-02-07	-	126 437	-	115 537
	2012-02-14	-	128 064	-	-
	2012-02-21	-	129 371	-	-
Napraforgódara	2012-02-07	-	-	-	-
	2012-02-14	-	-	-	-
	2012-02-21	-	46 946	-	-
Repcemag	2012-02-07	130 978	136 863	-	135 259
	2012-02-14	131 545	133 363	-	134 953
	2012-02-21	131 103	134 347	-	-
Repcedara	2012-02-07	-	55 899	-	50 862
	2012-02-14	-	56 083	-	49 790
	2012-02-21	-	57 546	-	-

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

13. ábra: A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

Bioüzemanyag melléklet

Biodízel-kereskedelem

A globális biodízel-kereskedelem az elmúlt évtized elején még jelentéktelen volt, ebben az évben viszont az előrejelzések szerint már 2,7 millió tonna kerül a világpiacra. Ez a biodízel jelentőségében bekövetkezett változásokat jelzi. Egyre több ország vezet be a kötelező bekeverési arányt, vagy növeli annak mértékét. A nagy olajosmag és növényolaj termelő országok az elmúlt években feldolgozó kapacitásukat jelentősen növelték, és a világpiacra most már, mint biodízel exportőrök jelennek meg.

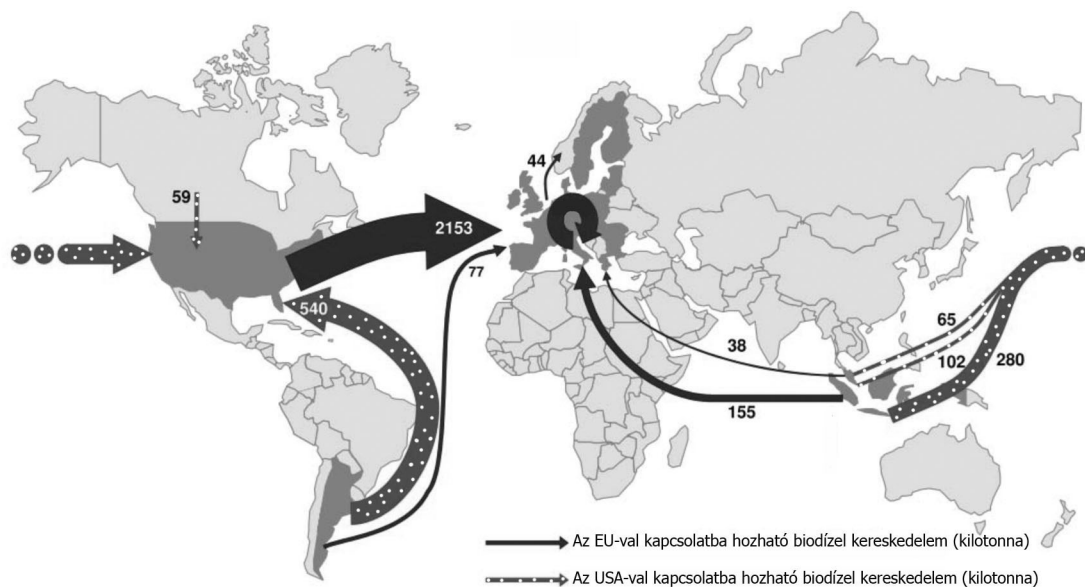
A világ legnagyobb importőre az Európai Unió. Számos ország kifejezetten erre a piacra termel, ezért a közösségi kereskedelmi szabályozások is hatással vannak a világpiacra.

Öt évvel ezelőtt az Egyesült Államok Argentínából (540 Kt) és a kelet-ázsiai országokból (447 Kt) importált biodízelt, miközben az ország az Unió legfontosabb szállítója (2 153 Kt) volt. Az USA B99-es terméket szállított az Unióba, azaz a biodízelbe 1 százalék ásványolajat keverték. Az Európai Bizottság 2009. július 7-én úgy döntött, hogy az Egyesült Államokból származó bio-

dízelre kiegyenlítő vámdíjat vezet be (598/2009/EK, 599/2009/EK Official Journal L 179). Az EU érdekvédelmi szervezetei örömmel fogadták ezt, véleményük szerint az USA-ból érkező B99-es termék rontotta az európai biodízel versenyképességét.

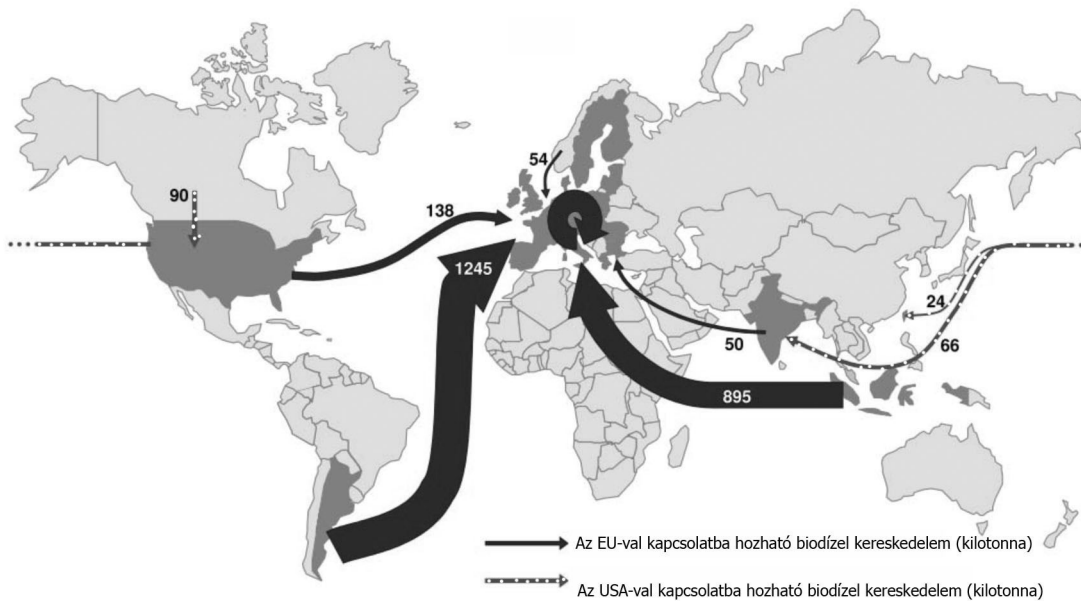
Az ezt követő években szembetűnően átrajzolódott a globális biodízel kereskedelem iránya. Az USA-ból közvetlenül az EU-ba szállított biodízel mennyisége 2011-ben 138 Kt-ra csökkent, míg Argentína szállításai 1 245 Kt-ra nőttek. A dél-amerikai országban a *DET (Differential Export Tax)* adórendszer támogatja a biodízel kiszállítását, szemben a szójababbal vagy a szójaolajjal. A kelet-ázsiai országok nem az USA-n keresztül, hanem közvetlenül szállítanak az EU-ba. India és Norvégia új szereplőként jelent meg az Unió piacán, feltételezhetően re-exportált termékkel. Brazília a globális biodízel kereskedelemben annak ellenére, hogy nagy növényolaj-termelő ország, jelentős mennyiséggel nincs jelen. Az ország biodízel-termelése a belső kereslet ellátását szolgálja.

14. ábra: A biodízel-kereskedelem legfontosabb útvonalai 2008-ban

Forrás: Union zur Förderung Oil und Proteinpflanzen

15. ábra: A biodízel-kereskedelem legfontosabb útvonalai 2011-ben

Forrás: Union zur Förderung Oil und Proteinpflanzen

A világpiacon legnagyobb mennyiségben a szójaolajjal és származékaival kereskednek. Az Európai Unióban mégis, mint biodízel alapanyag a repceolaj-metilészter terjedt el. A tagállamok ezt a növényolajat állítják elő a legnagyobb mennyiségben, ezért a biodízel szabvány (EN 14214) előírásait is erre az alapanyagra határozták meg. A szójaolaj, pálmaolaj és származékaik csak bekevert formában (FAME OC; FAME -10C) kerülhetnek értékesítésre.

A biodízel alapanyagokból az elmúlt évben globálisan csak szűkös mennyiség állt rendelkezésre. Az EU legnagyobb biohajtóanyag fogadására alkalmas kikötőjében, Rotterdamban a kereskedés a gyenge kínálat és a vele szemben álló erős kereslet miatt a 2010. évinél lényegesen magasabb áron történt.

A repceolaj-metilészter ára Rotterdamban (FOB) folyamatosan 1000 euró/tonna felett volt (2010:690-950 euró/tonna). A pálmaolaj-metilésztert átlagosan 25 százalékkal magasabb áron vásárolták meg a kereskedők, mint 2010-ben. A növényolaj szűkös kínálata és a 28/2009/EK rendelet lehetővé tette, hogy az állati eredetű hulladékszírből és a használt sütőolajból előállított biodízel, mint olajtípusok felértékelődjenek. Az állati eredetű hulladékszír ára közelített a pálmaolaj-metilészter árához. A használt háztartási olaj ára 2012. február elején elérte a 785 euró/tonnát. Állati eredetű hulladékszíradékból és háztartási olajból az elmúlt évben 1 millió tonnát használt fel az Unió biodízel előállítás céljára.

A 2012-es évre vonatkozó globális olajosmag termésvárakozások az első előrejelzések alapján nem biztatóak. Dél-Amerikában a La Nina jelenség okozott szárazságot, az eső a szójaültvényekre már későn érkezett. Az USA-ban a farmerek az USDA jelentése szerint várhatóan a kukorica területét növelik majd a szója rováására. Több nagy exportőr országban a bekeverési arány növelése miatt nőtt a kereslet.

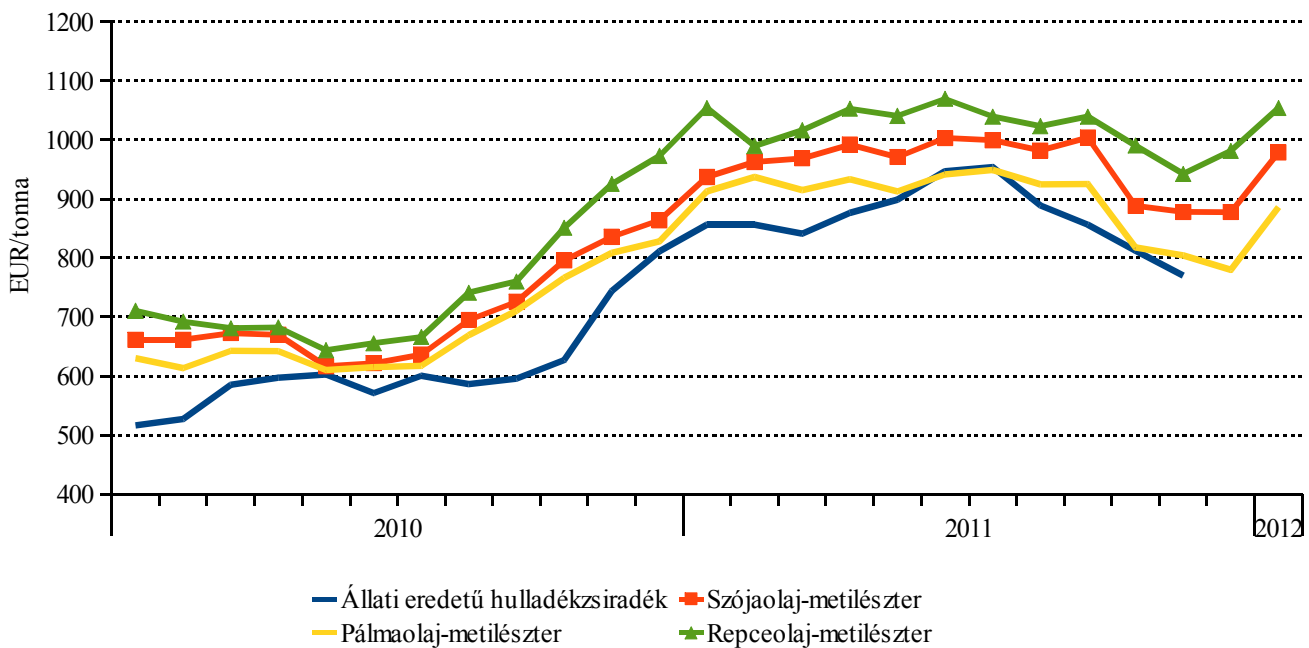
Az Unióban előállított biodízel ára a szűkös alapanyagellátás miatt meghaladta az elmúlt év magas importárát is. Németországban a biodízel ára 1300 euró/tonna körül mozgott.

Az EU kedvezőtlen repcemag termése miatt a jelen naptári év elején a repceolaj nyitókészlet alacsony volt (2012: 9 081 ezer tonna; 2011: 9 371 ezer tonna), ezért még egy kedvező terméseredmény esetén sem valószínű, hogy 2012-ben az Unió üzemeiben az alapanyagellátás jelentős mértékben javulna. Az őszi repce vetését Európa-szerte az időjárási körülmények nehezítették, ezért az előzetesen tervezettnél kisebb területen tudták csak a munkálatokat elvégezni.

Az elmúlt évben a szűkös kínálat és az ezzel szemben álló erős kereslet, valamint a magas ásványolajárak emelték magasra az európai biodízelárakat és várhatóan ebben az idén is így lesz.

A kötelező bekeverési arány által indukált többletkereslet, az alapanyagok és az üzemanyag szűkös kínálata és magas ára miatt, az import tovább növekedhet.

16. ábra: A biodízel alapanyagainak ára Rotterdamban

Megjegyzés: Nyugat-eurói kikötők, FOB árak.

Forrás: Kingsman, Oil World

A nyugat-európai országokban jelenleg már megfigyelhető, hogy olyan kikötőkbe telepítik a biodízelüzemeket, ahol a kontinens belseje felé vízi utak segítik a szállítást.

Az elmúlt évben az argentin import aránytalanul nagy hányada érkezett a mediterrán térségbe, ami ezekben az országokban a belső termelésből származó biodízel piaci helyzetét aláásta. Az ÜVG megtakarítás tanúsítási rendszerét Franciaország és Németország már bevezette, ezért ezen országok kereskedői a nyugat-európai kikötőkben kevésbé érdeklődtek a tanúsítással nem rendelkező import iránt. Ez átmeneti előnyhöz juttatta a két országban a belföldön előállított termékeket. A dél-európai országokban ugyanakkor még nem helyeznek hangsúlyt a 28/2009/EK rendeletben foglaltak teljesítésére. Olaszországba 2011. január - október között 1 millió tonna biodízel érkezett, amelyből 301 ezer tonna argentin és 545 ezer tonna indonéz eredetű volt. Spanyolország január - szeptember között 837 ezer tonna biodízelt importált, amiből 482 ezer tonnát Argentína,

230 ezer tonnát Indonézia szállított. Franciaország ugyanakkor január - november között összesen 441 ezer tonna biodízelt vásárolt a nemzetközi piacról.

Az elmúlt év második felében a nyugat-európai kikötőkben, egyelőre még kis tételben ugyan, de már megjelentek a tanúsítvánnyal rendelkező argentin és kelet-ázsiai termékek. Várhatóan ebben az évben egyre több ilyen szállítmány érkezésére lehet számítani.

Az UFOP (*Union zur Förderung Oil- und Proteinpflanzen*) szakértői szerint a Közösségben hosszú távon a technológia fejlesztésére a termelési költségek csökkentésére lesz szükség. A biodízel-előállítás várhatóan az alapanyag-termelés körzeteiben stabilizálódik majd, és az olcsóbb termelés reményében az EU keleti országaiba, illetve az EU-val határos keleti országokba tolóthat.

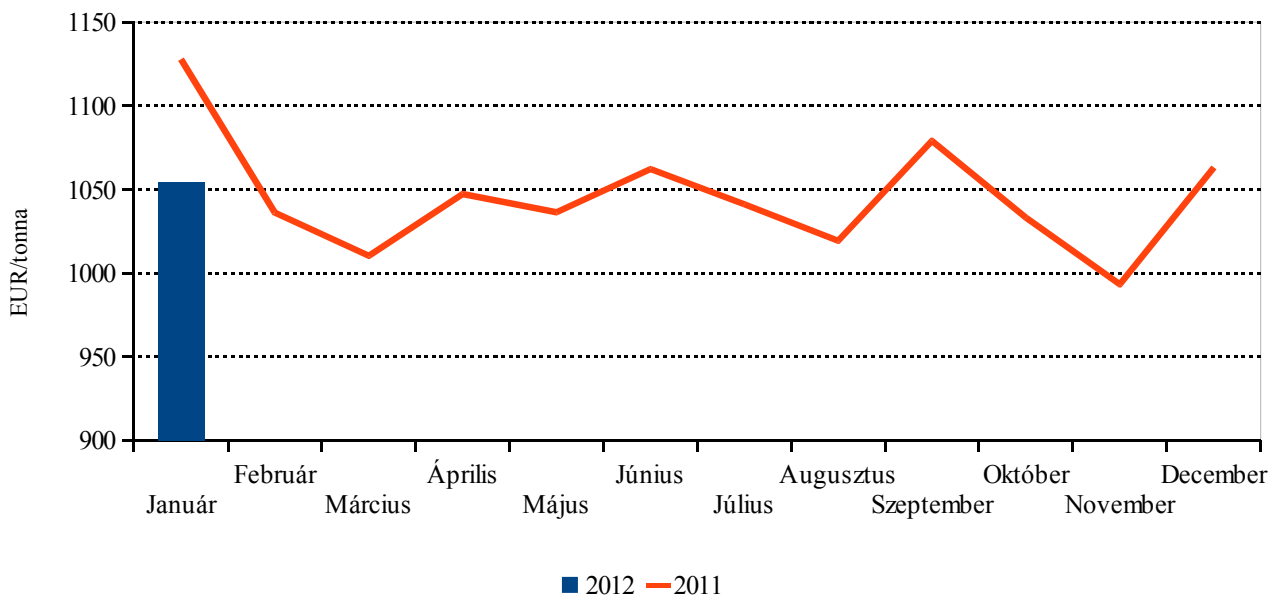
Jelenleg azonban a globális biodízel-kereskedelemben az Európai Unió messze a legnagyobb importőr, és ebben 2020-ig jelentős változás nem várható.

Agrárpolitikai Hírek

- A Nemzeti Fejlesztési Miniszter 1/2012 (I.20.) a megújuló forrásokból előállított energia részarányának kiszámítási módszertanát rendeletben határozta meg.
- Csehország 2012. január 12-től kötelezően bevezette az üvegházhatású gáz megtakarításra vonatkozó tanúsítványi rendszert. Ez segítheti a szomszédos Németországgal kialakított kereskedelmi kapcsolat bővítését.

- A bioetanol bekeverési arányának emelését hat Uniós tagállam tervezi 2012-ben, ami az elmúlt évi 6 millió tonna búza hajtóanyagcélú felhasználást várhatóan 6,5 millió tonnára növeli.
- Nagy-Britanniában, a *Vivergo* cég 420 millió liter kapacitású bioetanolüzeme 2012 tavaszán kezdi meg működését. Az üzem 1,1 millió tonna takarmánybúzáat használ fel.

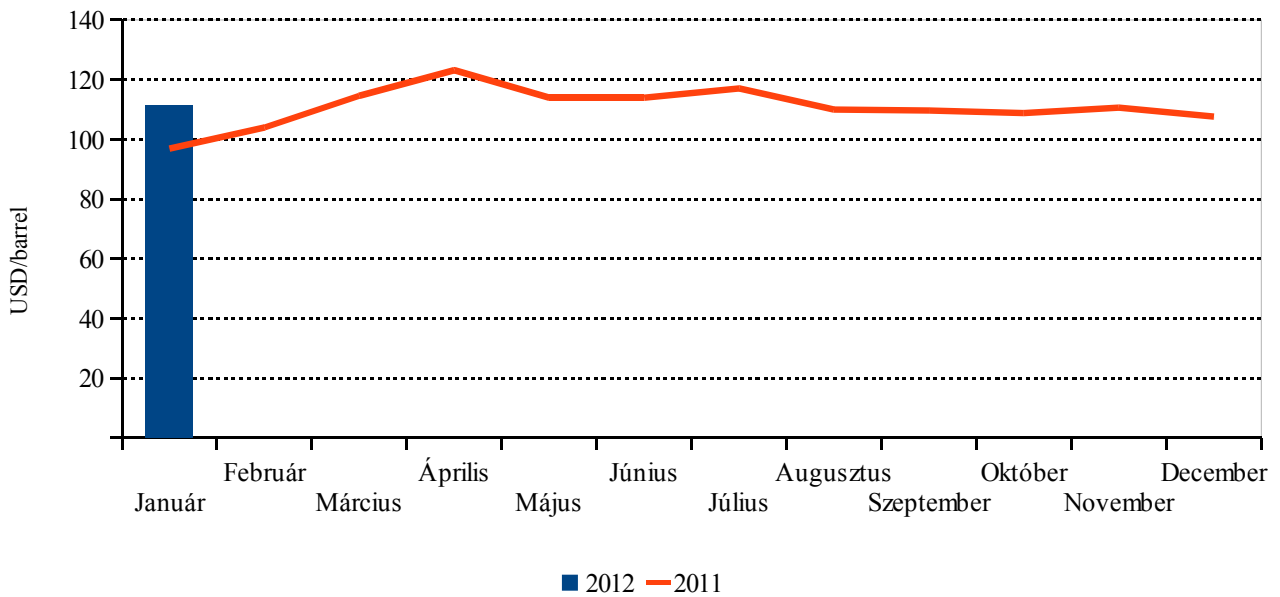
17. ábra: A repceolaj-metilészter ára

Megjegyzés: A nyugat-európai kikötőkben FOB (Free on board), az EN 14214-es szabványnak megfelelő, dermedéspont -10-12 °C.

Forrás: Kingsman

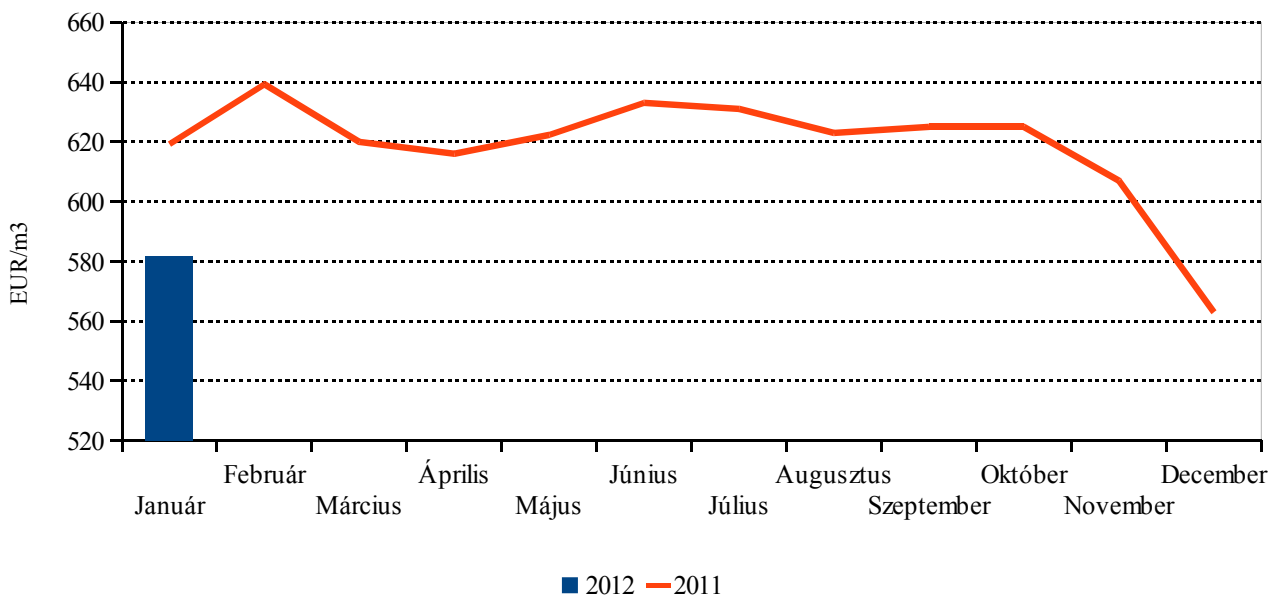
18. ábra: Az ásványolaj ára

Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj jegyzése a londoni árutőzsdén.

Forrás: HGCA

19. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96% alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2.

Forrás: F.O.Licht

